

De Saambinder

Kerkelijk weekblad van de Gereformeerde Gemeenten

donderdag 18 februari 2010

MEDITATIE

De diepe betekenis van het lijden

Menigvuldig en veelvoudig is het lijden van de mensheid. Wie kent niet uren in lichaamspijn of zielesmart doorworsteld? Of in geestespijn, in beangstigende en kwellende omstandigheden?

Reeds onze kinderen zijn er aan onderworpen. En bij het ouder worden vermeerdert dikwijls de smart. In het persoonlijk leven, in gezin en familiekring is er het leed, dat diep terneerdrukt.

Waarom toch? Vele vragen klimmen dikwijls op in het hart! Wat is toch de reden, dat God in deze mate op deze wijze over mij dit komen doet? Waar anderen vrij zijn van angst en pijn, van kruis en verdriet?

Wie God verlaat heeft smart op smart te vrezen. Wie kent niet deze regel uit Psalm 32? Maar waarom dan zulk een weg en zulk een kruis boven anderen, waar in mijn leven geen bijzondere oorzaken te vinden zijn? Allen hebben wij toch in Adam God verlaten, waarom dan niet allen op gelijke wijze bezocht?

Job kon er niet uit komen! Hij moest

Waarlijk, Hij heeft onze krankheden op Zich genomen en onze smarten heeft Hij gedragen.

Jesaja 54:4a

klagen: Uwe handen doen mij smart aan. Mijn smart wordt niet ingehouden. Jeremia heeft er onder gezucht: Schouwt het aan en ziet of er een smart zij gelijk mijn smart, waarmee de Heere mij bedroefd heeft. Waarom toch?

Gods Woord wijst ons op verschillende oorzaken. Bij Job wil de Heere Zijn Naam verhogen, de kracht van Zijn genade doen uitschitteren. Bij Jeremia bezoekt Hij Zijn volk in de hittigheid Zijns toorns. Echter om hen onder Zich te doen buigen en tot Zich weder te brengen. Beide oorzaken vinden wij in onze overdenking van de Man van smarten en verzocht in krankheid. De kanttekenaren leggen uit: een Man vol smarten en een Bekende der krankheden of die ver-

maard was door Zijn ellende en zwagrigheid. Niet slechts in overweldigende lichaamspijnen, maar ook in zielesmart, zoals Hij in Zijn lijden door niemand werd bijgestaan. In Zijn smart slechts verachting en bespottig ontmoette, waar elk zich beijverde om Zijn lijden te verzwaren. Zijn geest verschrikt door Gods toorn en gekweld door de helse angsten, moest Hij indalen in de bange Godsverlating. Hij moest ten volle doorleven: O, dood'lijk uur, wat hitte doet Mij branden. Waarom toch gaf de Vader Zijn beminde Zoon tot dit onbeschrijflijk lijden over?

Waarlijk, zegt de profeet, d.w.z. merkt het toch op. Het is geheel anders dan de verachters denken. Hij lijdt niet om Zijn zonden, maar Hij heeft onze krankheden op Zich genomen en onze smarten heeft Hij gedragen. Daartoe is Hij overgegeven om al onze geestelijke ziekten, dat is zonden, op Zich te nemen om voor dezelve te betalen.

God wil bovenal hierin Zijn Naam verhogen om de kracht van Zijn genade te doen uitschitteren in het zaligen van zondaren. Hij verhoogt de deugd van Zijn gerechtigheid in het leggen van Zijn toorn op de Borg voor zondaren, Hem te bezoeken met smart op smart. Om in liefde en barmhartigheid Zijn Kerk genezing te brengen en tot Hem terug te voeren.

O, zie toch de gewilligheid van de gezegende Borg, om in het allerzwaarste lijden onder God te buigen. Te dragen wat Hem in Goddelijke wijsheid is opgelegd.

Hoewel Hij geen zonde gekend noch gedaan heeft, God niet heeft verlaten, wil Hij de smarten ten volle dragen. De straf die op Hem was, zegt de profeet, is de straf van onze vrede, d.w.z. die onze vrede tengevolge heeft of aanbrengt. Gelijk ook Zijn striemen of wonden genezing brengen. Welk een wonderbare liefde en genade. Welk een diepe zin en wondere betekenis heeft het lijden van de Man van smarten.

Het lijden dat de Heere over mensenkinderen brengt, heeft mede diepe

Inhoud

88e jaargang

Nr. 21

- 1 Meditatie: De diepe betekenis van het lijden
- 2 Calvijn en de uitverkiezing (4)
- 3 De Naam: Bijbelstudie over de namen van de Middelaar (7)
- 4 Ontwikkelingen in Israël (1)
- 5 Commentaar: Geloven in een God die niet bestaat
- 7 Veel volks in deze stad
- 9 Haïti: De eerste weken na de aardbeving
- 8 In goede orde (9)
- 9 Kerknieuws
- 11 Berichten
- 12 Kerkdiensten

betekenis. Hij wil ook daarin en daar- onder Zijn Naam verhogen en Zijn deugden doen uitschitteren. Wanneer zal dit zijn? Als Hij door Zijn bezoe- kende hand hen bedroefd en verne- derd heeft. Onder Hem doet buigen in de weg die Zijn wijsheid met hen gaat. Als zulken, die naar het heilig recht eeuwige smarten verdiend heb- ben. Zo zal Hij Zich hunner ontfer- men en doen verstaan dat Hij omwil- le van zulke zondaren Zijn dierbare Zoon gaf. Alle zonden op Hem legde, Hem bedroefde en vernederde om hen de zoetheid Zijner genade en de blijdschap Zijner vergevende liefde te doen smaken. Hen weer in Zijn gemeenschap te doen delen.

Dan wordt "waarlijk" het wonder opgemerkt, dat Hij de krankheden op Zich nam en de smarten droeg, de bittere lijdensbeker tot de bodem geledigd heeft. Voor Hem geen ver- ademing, geen vertroosting, geen hel- per. Opdat er voor lijdenden, gebogen onder kruis en verdriet, meest om hun zonden, maar ook in hun druk- kende levensomstandigheden, voor bedrukten een Toevlucht zou zijn. Waarheen zij vluchten mogen. Uit Wiens liefdewonden balsem vloeit, vertroosting verkregen wordt. Van Welke zij moed en kracht mogen ont- vangen. Om de weg te kunnen gaan, die Gods wijsheid bepaalde.

De sluier wordt dan wel eens opge- licht om het nut te zien van de beproeving. De bedoeling Gods een weinig te verstaan, waarom Hij in

zulk een weg leidde. Mag zelfs met Asaf het doen Gods bewonderd wor- den. Die Zijn Zoon gaf om door lijden de zonden teniet te doen en lijden over zondaren brengt om de zonden af te sterven.

En moest de Borg de Raad Gods uit- dienen in Zijn arbeid op aarde om in heerlijkheid aan Gods rechterhand eeuwig verhoogd te worden, also gaat het met allen die hier door lijden wor- den toebereid om in die heerlijkheid te delen, waar alle tranen voor eeuwig zijn weggewist.

Wanneer die diepe betekenis mag worden verstaan, blijft enkel verwon- dering over. Dan is het zingen in de nacht niet vreemd. Hier nog een gebroken klank. Straks volmaakt, van de wegen des Heeren. Ook die smar- telijke, waaronder gezocht en geweend werd, doch waardoor Hij wilde leiden tot Hem, Die de krank- heden op Zich nam en de smarten droeg. Want in Hem is de heerlijkheid des Heeren groot.

wijlen ds. J. Baaijens

4

Calvijn en de uitverkiezing

Een dubbele predestinatie

Door zijn polemiek met andersden- kenden heeft Calvijn zich genood- zaakt gevoeld diep in te gaan op het besluit van God mensen te verwerpen. Hij benadrukt echter dat het er vooral om gaat dat de leer van de dubbele predestinatie ons ertoe brengt om in de verkiezing Gods onverdiende barm- hartigheid te zien en Zijn onbegrijpe- lijke genade.

In onze gereformeerde traditie wor- den verkiezing (*electio*) en verwerping (*reprobatio*) vaak in een adem

genoemd als de twee delen van het eeuwige besluit van God. Is de verwer- ping de exacte keerzijde van de verkie- zing? Bij sommige uitspraken van Cal- vijn kan men aan een parallelle den- ken (*Institutie*, III, 21, 5 en 7).

In het *Besluit* van de Dordtse Leerre- gels wordt daartegen echter gewaar- schuwd. De verwerping is immers niet op dezelfde wijze de oorzaak van de ongelovigheid en de goddeloosheid, als de verkiezing de bron en oorzaak van het geloof en de goede werken is. Verkiezing en verwerping mogen niet gecoördineerd worden alsof ze de

De Saambinder

Kerkelijk weekblad van de Gereformeerde Gemeenten

Uitgave ten bate van de Emerituskas.

Wnd. hoofdredacteur:

ds. G.J. van Aalst

Bijdragen van medewerkers en boeken ter recensie aan:

ds. G.J. van Aalst, Molendijk 136, 3286 BK Klaaswaal
tel. 0186-576990, fax 0186-575105
e-mail: gjvanaalst@kliksafe.nl

Redacteur: ds. C. Neele

Meditaties aan:

ds. C. Neele, Hyacinthenstraat 1, 2161 XN Lisse,
tel. 0252-413800, fax 0252-420471
e-mail: c.neele@kliksafe.nl

Kerknieuws (m.u.v. beroepingswerk) en berichten aan:

redactie-secretaris: J.J. Verhage
Kloosplantsoen 131, 2985 SC Ridderkerk,
tel. 0180-420865, fax 0180-423583
E-mail: jj.verhage@kliksafe.nl

Aanlevertijd:

Uiterlijk **woensdag 17.00 uur** vóór de datum van verschijning van De Saam- binder in de daarop volgende week.

Opgaven kerkdiensten en beroepingswerk aan:

Kerkelijk bureau Geref. Gemeenten, postbus 608, 3440 AP Woerden, tel. 0348-489900, fax 0348-483599, e-mail: kbgg@cbgg.nl

Advertenties en familieberichten aan:

Drukkerij Verloop, postbus 33, 2950 AA Alblasserdam tel. 078-6912899, fax 078-6919536 e-mail: saambinder@verloop.nl

Advertenties € 0,70 per mm.
Familieberichten € 0,40 per mm.
Deze prijzen zijn excl. 19% btw.

Advertenties dienen **uiterlijk donderdag** in het bezit van de drukker te zijn.
Rouwadvertenties **uiterlijk maandagmorgen 9 uur**.

Abonnementenadministratie

Adreswijzigingen enz. aan:
Kerkelijk bureau Geref. Gemeenten, postbus 608, 3440 AP Woerden, tel. 0348-489900, fax 0348-483599, e-mail: kbgg@cbgg.nl

Betalingen abonnementsgelden:

Postbanknr. 64327 t.n.v. De Saambinder- abonnementen te Woerden.

Abonnementsprijzen (bij vooruitbetaling):
voor Nederland: € 11,50 per halfjaar (te betalen per 1 april en 1 oktober);
voor het buitenland:
€ 23,- per jaar + extra portiekosten.
Canada \$ 110,-; USA \$ 110,-.

Correspondentie-adres Noord-Amerika:

Mr. Clarence Bleeker, 1233 Leffingwell Av, N.E., Grand Rapids, Michigan, U.S.A. 49505.

De redactie aanvaardt geen enkele aansprakelijkheid betreffende de inhoud van: de advertenties en de (recensies van de) aangekondigde boeken.

exacte keerzijde van elkaar zouden vormen. De Heere heeft immers een welbehagen in de bekering van zondaren en niet in het verzet en de ondergang van zondaren (Ezech. 33). De Heere is wel de Auteur van het geloof en de liefde, maar niet van het ongehoof en de vijandschap.

De beslissing van God om het geloof te geven (de predestinatie tot het leven) mag daarom niet gecoördineerd worden met het besluit verharde zondaren te verwerpen. Er zijn soms uitspraken van Calvijn, die in die richting te lijken gaan. Maar ook volgens Calvijn zijn verkiezing en verwerping niet gelijkwaardig van karakter, maar beide gaan ze wel terug op Gods wil of welbehagen. De Heere verkiest niet op grond van vooruitgezien geloof, maar enkel om Zijn welbehagen. 'Indien wij dus geen reden kunnen aanwijzen, waarom Hij de Zijnen barmhartigheid waardig keurt, dan omdat het Hem zo behaagt, zullen wij ook van de verwerping van anderen geen andere reden hebben dan Zijn wil' (III, 22,11).

Dat lijkt inderdaad op een exacte parallellie, maar zo heeft Calvijn het niet bedoeld. Dat is heel duidelijk in zijn commentaar op Romeinen 9:11, waar hij zegt dat Ezaü met recht verworpen is geweest, omdat hij van nature een kind des toorns was. Calvijn zegt daar verder, zoals we al eerder zagen, dat de naaste oorzaak van de verwerping is dat wij allen in Adam vervloekt zijn.

Als we willen weten hoe Calvijn over de verkiezing en verwerping dacht, kunnen we denken aan artikel 16 van de Nederlandse Geloofsbelijdenis. Dit artikel lijkt sterk op het overeenkomstige artikel van de Franse geloofsbelijdenis (1559), die voor het grootste deel rechtstreeks afkomstig is van Calvijn.

Verkoren in Christus

Voor Calvijn is ook een Schriftplaats als Efeze 1:4 van groot belang, waar het gaat over een uitverkoren zijn *in Christus* van voor de grondlegging der wereld. De verkiezing in Christus betekent dat die verkiezing enkel en alleen genade is en dat het geloof in Christus de weg is om tot persoonlijke zekerheid van de verkiezing te komen. De zekerheid van de zaligheid is niet anders dan de zekerheid van de eeuwige liefde van Hem, Die de Zijnen in Christus heeft verkoren.

Wanneer Paulus spreekt over 'in Christus' moeten we volgens Calvijn denken aan de gemeenschap met Christus, waarin en waartoe de Zijnen ver-

DE NAAM

7

Bijbelstudie over de namen van de Middelaar

BEMINDE
BROOD

BORG

CHRISTUS
DEUR

"Van een zoveel beter verbond is Jezus Borg geworden".

Hebreeën 7:22

Jezus is Borg. Wat is een Borg? Jezus wordt hier niet de Borg van een persoon genoemd, maar de Borg van een verbond. Het oorspronkelijke woord *egguos* stamt uit de rechtspraak. Het betekent: borgtocht stellend, de garantie gevend. De borg van een overeenkomst is hij, die ervoor zorgt dat het besluit wordt uitgevoerd. Hij staat garant voor de overeenkomst. Denk aan ons woordje waarborg.

Men kan op de Borg aan. Daar is een eeuwig besluit van de Vader. De hele uitvoering van dat testament is aan de Zoon opgedragen. In Hem ligt de waarborg dat het welbehagen des Vaders voortgaat. In Hem ligt de garantie dat de Kerk de zaligheid zal verkrijgen. De Borg moest zorgen voor de eer van Zijn Vader, voor de schuld van Zijn kerk en voor het herstel van de breuk. Wat van Boaz gold, geldt ook van Jezus: Die man zal niet rusten totdat Hij heden deze ganse zaak voleindigd zal hebben. Is Hij ook uw Borg? Hizkia heeft uitgeroepen: Wees Gij Mijn Borg.

Het Griekse woord "diatheke" betekent "verbond" of "testament". Beide betekenissen passen hier. Een testament is een eenzijdige wilsbeschikking. Die wilsbeschikking wordt rechtsgeldig bij de dood van de testamentmaker. Zo heeft God een genadige beschikking, die vast is geworden in de dood van de Testamentmaker.

Normaal kan een testament niet meer door de Testamentmaker ten uitvoer worden gebracht. Maar Christus is uit de dood verrezen. Hij staat na Zijn opstanding Zelf voor de toepassing in. Een andere betekenis is verbond. Een erfenis gaat van één persoon uit. Bij een verbond zijn meerdere partijen betrokken. Van welk verbond is Jezus Borg? Van het werkverbond? Nee, van het genadeverbond. Dit strijdt niet met de naam testament. Het genadeverbond is de overeenkomst waarin is bepaald hoe de Kerk aan de erfenis komt. Van dat verbond is Jezus borg. Daarom loopt het nooit op een mislukking uit. Behoren wij tot de erfgenamen? U kunt in Galaten 3 lezen wie dat zijn.

Jezus is Borg van een zoveel beter verbond.

Het oude verbond is niet het werkverbond, maar het genadeverbond zoals dat onder Israel was. Het Genadeverbond heeft verschillende bedelingen. De oude bedeling is de tijd van de ceremoniële dienst. Dat oude verbond was heel goed, maar de nieuwe bedeling is zoveel beter. Het betere verbond is de vervulling van de schaduwdienst. Het oude verbond kon de verzoening niet bewerken. De priesters bleven offeren. Maar het nieuwe verbond kon dat wel. Er staat in Hebreeën 8:13. 'Zo heeft Hij het eerste oud gemaakt; dat nu oud gemaakt is en verouderd, is nabij de verdwijning'. Wij mogen leven onder de nieuwe bedeling. Wat zal het zijn om daaronder verloren te gaan. Dat is zoveel erger.

Nunspeet, ds. A. Schot

koren zijn. Het accentueren van het verkoren zijn in Christus voorkomt dat de uitverkiezing een abstract begrip wordt. Vanuit de Schrift kan men niet over de verkiezing spreken zonder over Christus en Zijn werk te spreken. De belijdenis dat de Vader de Zijnen heeft uitverkoren in Christus voor de grondlegging der wereld, is de belijdenis van Gods eeuwige verkiezende liefde. Dat is die liefde, die in Christus is geopenbaard en die de bron is van alle heil en zaligheid.

Als God het besluit van de verkiezing buiten Christus om genomen had, dan zouden we achter Christus moeten teruggaan om zeker te zijn van onze verkiezing. Dat is het laatste wat Calvin wil. 'Ik zend de mensen in geen geval naar Gods verborgen verkiezing om vandaar hun heil begerig te verwachten, maar ik beveel ze recht-

De zekerheid van de zaligheid is niet anders dan de zekerheid van de eeuwige liefde van Hem, Die de Zijnen in Christus heeft verkoren.

streeks naar Christus te gaan, in Wie ons het heil is voorgesteld, dat anders in God verborgen zou blijven'.

Keer op keer benadrukt Calvin de beslissende betekenis van het verkoren zijn in Christus. Deze naam, zo zegt hij, sluit elke verdienste uit (Calvin bij Ef.1:4). Dat die verkiezing in Christus enkel genade is, wordt bevestigd door de woorden 'voor de grondlegging der wereld', die de apostel gebruikt. De verkiezing is er dus voordat de wereld er was, voordat wij er waren. Daarom kan de verkiezing onmogelijk gegrond zijn op iets in ons. 'Wanneer Paulus leert (Ef.1:4) dat wij in Christus verkoren zijn vóór de schepping der wereld, dan neemt hij ongetwijfeld alle aanzien van onze eigen waardigheid weg'. Het is alsof hij zei dat de hemelse Vader, aangezien Hij in het gehele nageslacht van Adam niets vond dat zijn verkiezing waard was, Zijn ogen geslagen heeft op Zijn Christus om als uit Zijn lichaam ledematen te verkiezen, die Hij zou aanneemen om in het leven te delen (*Institutie*, III,22,1).

De Heere kon de Zijnen niet anders liefhebben dan in Christus (III, 24,5). Zo wordt iedere grond in onszelf weggenomen, maar zo wordt ook aangegeven hoe wij tot de zekerheid van

onze verkiezing kunnen komen.

In dit verband kunnen we wijzen op die bekende passage van Calvin: 'Indien wij in Hem uitverkoren zijn, zullen wij de zekerheid van onze verkiezing niet in onszelf vinden, en zelfs niet in God de Vader, indien wij ons Hem alleen en zonder de Zoon voorstellen. Christus is dus de spiegel, waarin wij onze verkiezing behoren te aanschouwen en dat ook zonder bedrog mogen doen' (III, 24,5).

Calvin benadrukt dat wij een volgend duidelijk en vast getuigenis hebben dat wij in het boek des levens geschreven staan wanneer we gemeenschap hebben met Christus (III, 24,5). De zekerheid van de verkiezing rust in Christus, de spiegel en het onderpand daarvan en in de beloften van het Evangelie. Die zekerheid bereiken we niet door ons buiten de weg te begeven maar door onze ogen op Christus te richten, aldus Calvin. Daarbij verzegelt de Heilige Geest de beloften aan het hart.

Verkiezingsaanvechting

Calvin zegt ergens dat wij moeten opklimmen tot het Hoofd, Christus, in Wie de hemelse Vader Zijn uitverkorenen met elkaar verenigd en door een onlosmakelijke band met Zich ver-

bonden heeft (*Institutie*, III, 21,7).

Calvin heeft geweten dat er gelovigen zijn, die aan hun verkiezing twijfelen. Die verkiezingsaanvechting is een verschrikkelijke verzoeking van satan. Hij probeert Gods kinderen te verleiden om buiten de weg van Gods Woord naar de verzekering van hun verkiezing te speuren. 'Laat dit voor ons de weg van het onderzoek zijn, dat wij beginnen bij Gods roeping en in haar eindigen' (III, 24,4).

Behalve de roeping noemt Calvin ook het geloof, de rechtvaardiging en de heiliging bewijzen van de verkiezing (III, 14, 18 en 19). Het is waar dat het ware geloof zich geheel richt op de belofte van de onverdiende rechtvaardigheid. 'Maar wij verbieden niet dat hij door de tekenen van Gods goedertierenheid jegens hem dit geloof schraagt en versterkt'.

Zo weet Calvin ook van een verzekering uit de vruchten van het nieuwe leven des geloofs. We kunnen hier denken aan de Heidelbergse Catechismus, die in antwoord 86 zegt 'dat elk bij zichzelf van zijn geloof uit de vruchten verzekerd zij'.

(wordt vervolgd)

Zeist,

ds. J.J. van Eckeveld

1

Ontwikkelingen in Israël

Tijdens de jaarlijkse Israëldag op 29 december 2009 werd in de morgenbijeenkomst door mij een lezing gehouden over de ontwikkelingen in Israël. De redactie van De Saambinder vroeg mij die geschikt te maken voor publicatie in ons kerkelijk blad. In zes artikelen zal de lezing worden weergegeven. Vandaag de eerste aflevering.

Liefde tot het Joodse volk

Een orthodoxe Israëli schreef in de Jerusalem Post van 16 augustus 2009: 'In een tijd waarin veel van de wereldopinie over Israël vervormd wordt door ...antisemitische laster, zijn miljoenen evangelicals opgedoken als onze meest toegewijde supporters. De ontwikkeling van deze relatie is buitengewoon en tart alle logica. Pas de laatste dertig jaar is steun voor Israël zo'n hoge prio-

riteit geworden in deze christelijke richting. Zij groeien snel in een tijd waarin andere kerken zich in een dramatische val bevinden. De voornaamste reden voor de steun van de evangelicals is dat, in tegenstelling tot andere christelijke groepen, zij de vervangingstheologie, die leert dat God de Joden heeft verworpen omdat zij Jezus hebben afgewezen, verwerpen. Evangelicals geloven dat, toen God tegen Abraham zei dat zij, die Israël zegenen, gezegend zullen worden, voor hen betekent dat God ook christenen die het Joodse volk liefhebben en de staat Israël steunen, zegent. De meesten van hen zijn godvrezende mensen, die bidden voor het welzijn van Israël en een onvoorwaardelijke

liefde hebben voor Joden als Gods uitverkoren volk'.

Geen politieke standpunten

Er zitten in dit citaat heel wat aspecten die nadere doordenking vragen. Wat verstaat de auteur onder evangelicals? Ik denk dat hij voornamelijk het oog heeft op allerlei evangelische groepen uit Amerika, die zich massaal melden voor een mars voor Jezus in Jeruzalem. Ook onder ons wordt de vervangings-theologie niet meer aangehangen. De voorzitter van onze Generale Synode heeft dat in het openbaar duidelijk uitgesproken in 2004. Maar we trekken daaruit niet de consequentie dat we alles wat de Joden doen goedkeuren en de staat Israël onvoorwaardelijk steunen. Als deputaatschap voor Israël hebben we ons altijd afzijdig gehouden als het gaat om het innemen van politieke standpunten. Ook aangaande de landbelofte hebben we voor een zeer voorzichtige benadering gekozen.

Samenvatting

Als ik echter iets wil zeggen over de ontwikkelingen in Israël in relatie tot ons werk wat we daar mogen doen, kan ik er niet omheen om ook iets te noemen van de latente spanning waarin het land Israël en zijn inwoners verkeren. Ik wil eerst een schets geven van de verhouding van de Joden tot de Palestijnen en ook aandacht vragen voor de moeilijke positie van de Palestijnen.

Vervolgens willen we nagaan hoe het staat met ontwikkelingen binnen de Joodse orthodoxie, hoe dat hun houding bepaalt ten opzichte van het christendom en hoe het staat met hun Messiasverwachting. Daarna bespreken we een aantal facetten van de Messiasbelijdende gemeenten, om ten slotte in te gaan op het werk van het Deputaatschap voor Israël. Daarbij zal behalve een korte schets van de totstandkoming van dat werk in Israël, ingegaan worden op iemand die op bijzondere wijze op onze weg is geplaatst en het belang van het lektuurwerk worden genoemd. Met een aantal vragen over de toekomst sluiten we af.

Jood en Palestijn

We hebben over de situatie in Israël als gevolg van de berichtgeving in de media vaak een verkeerd beeld. We denken dat alle Palestijnen zich tegen Israël keren en de heilige oorlog, de jihad, tot het bittere einde willen uvechten. Totdat Israël is verdreven in de Middellandse Zee en de islam

heerst in het gehele Midden-Oosten. De vijandschap tegen Israël en de Joden in de Palestijnse, Arabische en gehele islamitische wereld is inderdaad ontzettend groot. De twee politieke groeperingen van de Palestijnen, Fatah en Hamas, indoctrineren de bevolking met een dodelijke haat tegen de Joden. De hele dag door worden Palestijnse kinderen en tieners op school en thuis geïndoctrineerd met een dodelijke haat jegens het volk Israël. Ook met Westers geld gesubsidieerde scholen hebben hun lesprogramma volgepropt met de anti-Joodse propaganda.

De vijandschap tegen Israël en de Joden in de Palestijnse, Arabische en gehele islamitische wereld is ontzettend groot.

De Palestijnse televisie zendt voortdurend 'getuigenissen' uit van jonge Palestijnen die zichzelf in Israël hebben opgeblazen en shahid, martelaar, zijn geworden. Een moeder verklaart dat haar hele gezin nu beroemd is geworden. Er zijn beelden van de Palestijnse trainingskampen voor kinderen vanaf vier jaar. Ze krijgen wapens om mee te 'spelen', d.w.z. om Joden om te brengen. De tieners worden harder getraind en horen wat hen te wachten staat aan lusten in het paradijs als ze zouden omkomen in de strijd tegen Israël.

Er is ook een Palestijns toneelstuk uitgezonden, waarin over de Holocaust wordt gesproken. Niet over het ombrengen van de zes miljoen Joden in Europa, want dat ontkennen veel Palestijnen en veel andere moslims. Het gaat in het toneelstuk over de

Palestijnen die door de Joden worden omgebracht en in gasovens worden verbrand. Alles wordt op het toneel uitgebeeld, zodat men zich in Auschwitz waant, maar alles is gestolen en omgezet in de anti-joodse propaganda.

De gemiddelde Palestijn

Ondanks dit alles denkt de gemiddelde Palestijn nog steeds anders, maar durft dat nauwelijks hardop te zeggen. De Palestijnse journaliste Nisreen Abdel Nabi zegt het wel hardop, zo kunnen we lezen in het tijdschrift Israël Today: *'Het Palestijnse volk is bang voor zijn eigen leiding, maar niet voor Israël. Steeds meer Palestijnen verlangen terug naar het Israëlische bestuur in de bezette gebieden. Ik ken veel Palestijnen die onder Israëlisch bestuur zouden willen leven en zelfs een baan zouden wensen in het Israëlische leger of bij de politie. De meeste inwoners van Oost-Jeruzalem zijn tegen een tweedeling van de stad, omdat ze bang zijn voor een Palestijns bestuur. Ze durven niet te demonstrenen omdat ze bang zijn voor Abu Mazen, de leider van Al Fatah... Praten over de verdeling van Jeruzalem is alleen maar politieke agitatie... Abu Mazen is bij voorbeeld in Ramallah gehaat. We storen ons niet aan de Joodse nederzettingen en pioniers. Integendeel, wij kunnen met de meesten van hen goed overweg. Bovendien verdienen veel Palestijnen hun inkomen in deze nederzettingen. Een bouwstop in de nederzettingen zal ook de Palestijnen treffen. Geloof me, veel Palestijnen op de Westbank verlangen terug naar het Israëlische militaire bestuur. Dat ging veel respectvoller met ons om dan de Palestijnse politie.'*

(wordt vervolgd)

Capelle a/d IJssel, ds. W. Silfhout

COMMENTAAR

Geloven in een God die niet bestaat

De fundamente van de Protestantse Kerk in Nederland (PKN) worden niet aangetast wanneer een van haar predikanten stelt dat God niet bestaat. Dat is de conclusie van het regionale college van visitatoren die

begin deze maand met grote meerderheid door de classis Zierikzee is overgenomen. We dragen met anderen hierover smart. Want dit is werkelijk vreselijk!

Het geloof in het bestaan van God behoort immers tot de fundamenten van de christelijke kerk. Onze geloofsbelijdenis proclameert in het eerste artikel: 'Wij geloven allen met het hart en belijden met de mond, dat er is een enig en eenvoudig geestelijk Wezen, hetwelk wij God noemen'. Het apostolicum begint met 'Ik geloof in God de Vader, de Almachtige'. De Bijbel begint met de woorden: 'In den beginne (vóór enig menskind nog maar enige gedachte over God kon hebben) schiep God de hemel en de aarde'. Ruim twee jaar geleden kwam de Middelburgse ds. K. Hendrikse met zijn boek "Geloven in een God die niet bestaat". De ondertitel "Manifest van een atheïstische dominee" liet daarbij niets te raden over. Het voorwoord was geschreven door prof. dr. H.M. Kuitert!

Met moeite werd een kerkelijke procedure tegen hem gestart. Die liep zo traag als maar mogelijk was. De kerkelijke instanties wilden of durfden ds. Hendrikse niet aanpakken. En de uitkomst weten we nu. Een feit is ook dat hij al eerder in Trouw heeft uitgesproken dat God niet bestaat. En al jarenlang verkondigt hij zijn ideeën van de kansel.

Een kwestie van eerlijkheid

De vraag rijst waarom zo iemand nog predikant blijft. Het is inderdaad herhaaldelijk voorgekomen dat vrijzinnige predikanten tot de conclusie kwamen dat ze eigenlijk niets meer geloofden. Voor sommigen was het dan een kwestie van eerlijkheid om hun ambt neer te leggen. Maar vaker bleef men gewoon predikant. Dat was, althans vroeger, een beroep met maatschappelijke status. Je woonde in een riante pastorie. En hoe zou je, zeker als je al wat ouder was, aan een vergelijkbare functie kunnen komen, als je je ambt ging neerleggen?

Ds. Hendrikse is bovendien van mening dat hij in de kerk nog steeds een zinvolle taak heeft. God bestaat wel niet, maar 'Hij gebeurt wel'. De kerk is er voor iedereen die op de een of andere manier zoekt naar de zin van het leven. Wellicht kun je als predikant de mensen daarbij van dienst zijn. Vaste antwoorden zijn er niet, maar je kunt ze wel aan het denken zetten.

Wat betekent het als ds. Hendrikse zegt dat God niet bestaat, maar wel gebeurt? Je kunt daarbij het beste aan sinterklaas denken. Dat klinkt profaan, maar maakt wel veel pijnlijk duidelijk. Volwassenen geloven niet meer

dat sinterklaas bestaat. Ze weten wel beter. Toch vieren velen van hen elk jaar sinterklaas. Het sinterklaasgebeuren, de sfeer en de gezelligheid daar omheen, zouden ze niet graag willen missen. Ook al bestaat sinterklaas niet, hij heeft voor hen wel degelijk een functie. Ze ervaren de sinterklaas-sfeer.

Zo is het ook met God. Vroeger geloofden velen dat Hij echt bestond. Maar de meeste mensen (op een aantal verstarde orthodoxen na) weten nu wel beter. Maar al weet je inmiddels dat God niet bestaat, daarom kun je nog wel op een bepaalde manier in Hem geloven. Of anders gezegd: Hem ervaren. Dat geldt ook voor predikanten. Met deze volstrekt ketterse opvattingen staat de Middelburgse predikant

De zuivere bediening van de tucht geldt in de Nederlandse Geloofsbelijdenis (art. 29) als een van de kenmerken van de ware kerk.

in de PKN helaas bepaald niet alleen. Een op de zes predikanten, zo bleek enkele jaren geleden, ontkent het bestaan van God of weet niet of er een hogere macht bestaat. Als men ds. Hendrikse uit zijn ambt zou zetten, zouden er veel meer tuchtprocedures moeten volgen. Geen wonder dat hij de classisuitspraak typeert als een overwinning voor de vrijzinnigheid. Het is nu duidelijk geworden dat die richting een legitieme plaats heeft in de kerk.

Uiterst pijnlijk

Weliswaar wordt in de kerkorde van de Protestantse Kerk verwezen naar de gereformeerde en de lutherse belijdenisgeschriften. Bovendien wordt, net als vroeger in de hervormde kerkorde, uitgesproken dat de kerk weert wat haar belijden weerspreekt. Maar de werkelijkheid is helaas zo heel anders.

Uiteraard is deze gang van zaken uiterst pijnlijk voor al diegenen in de PKN die aan het Bijbels getuigenis over God willen vasthouden. Daar kunnen we in meevoelen. De kerk waarmee zij zich verbonden weten, waarin zij ambtsdrager zijn, laat ruimte voor de meest fundamentele dwalingen. Dat is heel erg. Zelfs de duivelen geloven in het bestaan van een God (Jak. 2:19).

Dat doet de vraag rijzen in de richting

van mensen die in deze kerk geboren en getogen zijn en die willen staan op grond van Schrift en belijdenis, hoe ze hiermee worstelen. Een andere vraag is, hoe het mogelijk is, dat mensen die zeggen dat ze gereformeerd willen zijn en blijven, zich bij die kerk kunnen aansluiten. Tussen deze beide groepen is immers wel een verschil: PKN zijn of PKN worden.

Nu is de vrijzinnigheid in de PKN niets nieuws. De vroegere Nederlandse Hervormde Kerk had een niet te verwaarlozen vrijzinnige stroming. Een eeuw geleden behoorde dertig procent van de hervormde predikantsplaatsen tot de vrijzinnige richting. In de loop der jaren is dat aanzienlijk ingekrompen. Hoewel de vrijzinnigen meenden dat zij bij uitstek een boodschap hadden voor de moderne mens, kwam het er in de praktijk op neer dat de vrijzinnigheid vooral een doorgangshuis was naar de onkerkelijkheid. Voor de kinderen en de kleinkinderen van de vrijzinnigen hoefde het allemaal niet meer.....

Tegelijkertijd was er echter in meer orthodoxe kring de opkomst van een nieuwe vrijzinnigheid. Dat gold ook voor de Gereformeerde Kerken. Kuitert is daar een voorbeeld van, maar hij is bepaald niet de enige. In dit verband kunnen ook de namen van Wiersinga en Den Heijer genoemd worden. Op verschillende gereformeerde synodes werden wel kritische woorden gesproken over hun loslaten van de orthodoxe leer, maar daar bleef het dan ook bij.

Kerkelijke tucht

Het uitoefenen van de kerkelijke tucht vinden velen in deze tijd niet meer gepast. Dat betekent immers dat de kerk gaat zeggen wat predikanten en gemeenteleden wel of niet moeten geloven. Dat is toch een onaanvaardbare betutteling! Als gelovigen mag je elkaar niet de maat nemen. Integendeel, je moet elkaar de ruimte geven. En dat alles zogenaamd 'in vertrouwen op de leiding van Gods Geest'.

Bij een tuchtprocedure tegen ds. Hendrikse zou de Protestantse Kerk velen in en buiten de kerk tegen de haren instrijken. Dat zou haar imago in de samenleving geen goed doen. In deze tijd horen we immers tolerant te zijn. Binnen de kerk moet ruimte zijn voor verschillende theologische stromingen en geloofsrichtingen. Dogmatische discussies roepen bij velen alleen maar afkeer op. Geloof is nu eenmaal een persoonlijke zaak en over het geloofsleven van een ander

mag je niet oordelen.

Het zal duidelijk zijn dat dit een volstrekt andere lijn is dan ons in de Bijbel wordt voorgesteld en men in de gereformeerde traditie is gegaan. 'Heb acht op uzelf en op de leer, volhard daarin; want dat doende zult gij uzelf behouden en die u horen' (1 Tim. 4:16), zo houdt Paulus Timotheüs voor. 'Bewaar het pand u toebedrouwd' (1 Tim. 6:20), zo voegt hij er aan toe. En zozeer is de apostel overtuigd van de waarheid van het door hem verkondigde Evangelie, dat hij durft te zeggen dat wanneer hij, of zelfs een engel uit de hemel, een ander evangelie zou verkondigen, dat die vervloekt is (Gal. 1:8).

De zuivere bediening van de tucht geldt in de Nederlandse Geloofsbelijdenis (art. 29) als een van de kenmerken van de ware kerk. In het bevestigingsformulier staat dat de ouderlingen er zorg voor moeten dragen dat door de predikanten 'geen vreemde leer wordt voorgesteld'. Zij moeten naarstig de wacht 'houden tegen de wolven die in de schaapskooi van Christus mochten komen'. Zij moeten de gemeenteleden waarschuwen voor hun verderf. En in het bevestigingsformulier voor de predikanten wordt gesteld dat zij alle dwalingen en kette-

rijen moeten weerleggen die tegen de zuivere leer strijden. Wie zijn kinderen ten doop wil houden moet voor de hele gemeente belijden dat de leer die 'in de christelijke kerk alhier geleerd wordt', 'de waarachtige en volkomen leer der zaligheid' is.

Ds. Hendrikse noemt zich een atheïstische dominee. Hij verhult zijn ketterijen niet, zoals velen doen. Hij komt er rond voor uit. God bestaat niet, maar Hij gebeurt. God bestaat niet zoals een appeltaart bestaat, zo heeft hij zijn standpunt wel eens geformuleerd. Als je het goed uitlegt (anders dan ds. Hendrikse doet) is dat nog waar ook. Het bestaan van God gaat het bestaan van mens en wereld verre te boven. Wat uit stof is neemt een end, door de tijd die alles schendt. Maar Hij Die de eeuwen acht als uren, zal al de eeuwigheid verduren.

'God is groot en wij begrijpen het niet' (Job 36:26), zo lezen we in de Bijbel. En de psalmdichter zegt er van: 'Zeer groot is onze HEER vol krachten. Onpeilbaar diep zijn Gods gedachten. Daar Zijn verstand, nooit af te meten. Ver overtreft al wat wij weten'.

Maar Zijn Naam is voor het oprecht gemoed van al Zijn gunstvolk goed.

Apeldoorn,

C.S.L. Janse

In de tijd van de Reformatie zien we weer hetzelfde: Straatsburg, Antwerpen, Parijs, etc. waren belangrijke centra van waaruit reformatorische gedachten verspreid werden. Ook in ons land hebben de grote steden veel bloeiende kerken gehad. Wie kent niet de mooie boeken van dr. R. Evenhuis, "Ook dat was Amsterdam". De hoofdstad van ons land heeft een zeer rijk kerkelijk leven gekend. Een mooie en rijke herinnering.

Wending

In de jaren '60 van de vorige eeuw heeft de secularisatie krachtig toegeslagen in ons land. Sommigen noemen ons land een multicultureel. Andere denken meer aan een liberale maatschappij. Het belangrijkste kenmerk van onze tijd is de secularisatie. In het voetspoor daarvan zijn de kerken door heel het land min of meer leeggelopen. Terwijl bijvoorbeeld in China, op het platteland maar meer nog in de steden, de ene kerk na de andere wordt geopend, moeten kerken in Nederland sluiten. Dit omdat het kerkbezoek en het kerklidmaatschap afneemt.

We leven in een seculier land waarin de overgrote meerderheid van de mensen niets meer heeft met God, de Bijbel en de kerk. Geleidelijk heeft deze ontwikkeling zich voortgezet. Het valt niet te ontkennen en allerlei statistieken herinneren eraan.

Achter deze ontwikkeling zit de macht van de duivel en het ongeloof. We weten uit Openbaringen 20:2 dat de duivel een geest aan een ketting is. Hij heeft veel macht, maar God heeft hem aan de ketting gelegd. Niet alles wat hij wil, kan hij tot uitvoering brengen. De Heere bepaalt de grens van zijn macht. Verder kan de satan niet gaan. Ook niet op het punt van de kerkverlating.

Positief

Er is anno 2010 een kerk in Nederland. Wij komen op zondag samen in Gods huis. Daar bidden we samen, daar zingen we en daar horen we de klanken van wet en Evangelie. Dat is een groot wonder. Want de satan is er alles aan gelegen om dat te verhinderen. Hij heeft echter geen absolute macht. Hij kan niet verhinderen dat er in Nederland mensen naar de kerk gaan om naar Gods woord te luisteren. En de Heere wil daardoor wonderen doen.

Die wonderen vinden plaats in de regio maar ook in de steden. Neem de grote steden van ons land. Ten

Veel volks in deze stad

Soms kan een enkele opmerking je aan het denken zetten. Onlangs overkwam me dat naar aanleiding van een stukje in het Reformatorisch Dagblad. In dat stukje schreef ik iets over de kerk en de ontwikkeling in de grote steden.

Op het eerste gezicht is die ontwikkeling niet zo best. Iemand attendeerde me er, zeer broederlijk en vriendelijk overigens, op dat het tamelijk negatief overkwam en vroeg zich af of dat de bedoeling was. Mooi is als mensen zo op een stukje reageren. Het geeft stof tot verder nadenken. Hoe zit het eigenlijk met de boodschap van het Evangelie en de grote steden in ons land? Hebben wij misschien de stad de rug toegekeerd en zijn we daarmee op een goede en Bijbelse weg?

Kerkgeschiedenis

De stad heeft in de geschiedenis van Gods kerk op aarde steeds een belangrijke functie gehad. In de Bijbel lezen we dat de Heere veel volk had in Korinthe (Hand 18:10). In Antiochië werden de discipelen van Christus voor het eerst christenen genoemd (Hand 11:26). Het christelijke geloof is voornamelijk begonnen in de steden en van daaruit naar de niet-stedelijke gebieden.

De godsdienstsocioloog Rodney Stark schreef daarover een lezenswaardig boekje: "Cities of God". Het gaat over de verbreiding van het Evangelie in het grote Romeinse rijk. Het blijkt dat de steden daarin het voortouw namen. In de steden vond het Evangelie weerklank en van daaruit ging het naar de regio.

opzichte van 50 jaar geleden is er zeker sprake van een terugloop. Maar dat is niet het hele verhaal. Integendeel zelfs. Onlangs preekte ik in Rotterdam-Zuidwijk. Zo af en toe preek ik ook in onze gemeente van Utrecht. En ook Amersfoort, de stad waar ik mag dienen, hebben we een gemeente waar elke week de boodschap van vrije genade mag klinken. Wat een wonder eigenlijk. Het valt me zelfs op dat in steden als Rotterdam en Utrecht ook verschillende jonge mensen in de kerk zitten. Jonge mensen die in de stad zijn gaan wonen en daar trachten om naar Gods Woord te leven. Jonge mensen die laten zien in een seculiere wereld wat het Evangelie betekent.

Heel veel mensen in ons land komen alleen nog maar in aanraking met de Bijbel door ontmoeting met christenen. Wat zou het een zegen zijn als kerkelijke mensen meer in de grote stad zouden wonen. Ook in Amersfoort zijn er verschillende jongeren die in de stad wonen en daar aan hun omgeving laten zien wat christen-zijn inhoudt.

Laten we bidden voor de kerken in ons land. Laten we vooral letten op wat de Heere, ook in de grote steden, door Zijn machtige hand doet.

Wonder

Laten we het niet gering achten dat er in de grote steden nog kerken zijn en dat mensen daar naar de kerk gaan. De satan is er alles aan gelegen om de kerk, de Bijbel en de godsdienst weg te drijven uit de samenleving. Het mag dus best opmerkelijk heten dat er in grote steden kerken zijn. Soms van allerlei richtingen, maar niettemin zijn ze er. Tot een getuigenis en tot een voorbeeld. Want waarom is er een kerk op de aarde? Natuurlijk is het belangrijk dat wij en onze kinderen Gods Woord horen. Het is ook belangrijk dat onze kinderen een verantwoorde school bezoeken. Ik begrijp de overwegingen wel om bijvoorbeeld in een dorp te gaan wonen. Maar toch gaat de roeping van een christen en van de kerk verder. Is hij ook niet op aarde om anderen voor Gods koninkrijk te winnen? Is de kerk ook niet een plaats waar mensen, wie dat ook zijn, Gods woord kunnen en mogen horen?

De kerk is het huis van God. Daar horen mensen van het heil in Christus voor de grootste der zondaren. Wat een onbegrijpelijk wonder eigenlijk dat er zulke kerken in ons land zijn. Dat op zondag, ook in de grote steden, Gods woorden gehoord worden. Dat wijst erop dat de Heere nog werkt en dat ook in de 21^e eeuw het welbehagen door Christus hand gelukkig voortgaat.

Laten we bidden voor de kerken in

ons land. Laten we vooral letten op wat de Heere, ook in de grote steden, door Zijn machtige hand doet. 'En de Heere zeide tot Paulus door een gezicht in den nacht: Zijt niet bevreesd, maar spreek en zwijg niet. Want Ik ben met u, en niemand zal [de hand] aan u leggen om u kwaad te doen; want Ik heb veel volks in deze stad' (Hand. 18:9-10).

Amersfoort,

ds. W. Visscher

9

In goede orde

De Heere heeft gewild dat er in Zijn kerk op aarde dienaren des Woords zullen zijn. Binnen het kerkelijke leven, zoals dat er onder ons zijn mag, krijgen de aanstaande dienaren des Woords hun opleiding op de Theologische School.

Het is een voorrecht wanneer er broeders, nadat ze hun opleiding met goed gevolg hebben afgerond, beroepbaar gesteld mogen worden. Wanneer een kandidaat een beroep heeft aangenomen, volgt er het classicaal examen. Gevraagd werd wat dit inhoudt, waarom dat nodig is en hoe dit toegaat.

In artikel 4 van de DKO kunnen we lezen op welke wijze iemand die niet eerder in de dienst geweest is, tot het ambt van dienaar des Woords komt. Eerst wordt dan vermeld dat de beroeping gebeurt door de kerkenraad en de diakenen. De precieze gang van zaken wordt niet nader ingevuld.

Onder ons is het zo dat de kerkenraad (ouderlingen en diakenen) kandidaten stelt en dat de ledenvergadering uit deze (twee of meer) kandidaten kiest. Vervolgens beroept de kerkenraad de gekozene. De kerkorde wijst erop dat steeds het gebed vooraf dient te gaan. Ook dient volgens artikel 4 de classis er van in kennis gesteld te worden. Het beroep kan alleen uitgebracht worden als er een gunstig advies van de classis is.

Bij ons komt deze instemming van de classis tot uitdrukking in de medeondertekening van de beroepsbrief door de consulent.

DKO artikel 4

Wanneer het beroep wordt aangenomen, moeten nog approbatie en bevestiging plaatsvinden.

De approbatie berust bij de lidmaten van de gemeente. Zij hebben immers het recht wettige bezwaren in te dienen. Daarom moet de naam van degene die het beroep aannam twee of drie zondagen worden voorgelezen. Zoals dat ook gebeurt bij de verkiezing van ouderlingen en diakenen, bij de toelating tot openbare belijdenis, enzovoort. Het beste is dit meteen te doen nadat het beroep is aangenomen.

Vervolgens moet er de bevestiging volgen. Wanneer iemand voor het eerst tot predikant bevestigd staat te worden, moet daaraan voorafgaand eerst het classicaal examen plaats hebben. Daarover schrijft artikel 4: 'de examinatie of onderzoeking beide der leer en des levens, welke staan zal bij de classis ten overstaan van de gedeputeerden der synode'.

Het ambt van ouderling en ook dat van diaken is gebonden aan de plaatselijke gemeente. Wanneer een ouderling of diaken verhuist naar een andere gemeente houdt hij op ouderling of diaken te zijn. Bij een predikant ligt dat anders. Enerzijds is de dienaar des Woords aan de plaatselijke gemeente verbonden. Over die gemeente is hij gesteld van 's Heeren wege; van die gemeente is hij herder en leraar. Anderzijds is de predikant altijd en overal dienaar des Woords. Hij mag dan ook binnen het geheel van het verband der gemeenten overal Woord en sacramenten bedienen. Uiteraard op uitnodiging van de plaatselijke kerkenraad.

Juist vanwege dat algemene element is er de aanstelling door de classis. En uiteraard ook vanwege het gewicht van het ambt.

Om predikant te worden, zijn er in kerkelijk opzicht drie dingen nodig: men moet met goed gevolg de kerkelijk erkende theologische opleiding hebben gedaan;

men moet door de kerkenraad zijn beroepen en dit beroep hebben aangenomen;

men moet door de classis zijn aanvaard.

Natuurlijk ligt hier voor en ligt hier onder de persoonlijk roeping van 's Heeren wege. Maar naast en samen met de persoonlijke roeping is er uiteraard ook de kerkelijke ordening nodig. En in dat licht vindt het classicaal examen plaats. Dit examen wordt ook wel genoemd het peremptoir of beslissend examen. Dit ter onderscheiding van het examen dat plaatsheeft aan het eind van de opleiding. Dat examen is door onze Generale Synode opgedragen aan het curatorium van onze Theologische School. Dit examen heet ook wel het preparatoir of voorbereidende examen.

Classicaal examen

Hoe gaat nu het classicaal examen in zijn werk? De kerkenraad van de gemeente waarnaar de kandidaat het beroep aannam, verzoekt de roepende kerk het classicaal examen te agenderen voor de classisvergadering. Vergadert de classis niet binnen afzienbare tijd, dan zal er een speciale classisvergadering worden belegd. Naast de kerkenraden die tot de classis behoren, worden ook uitgenodigd de deputaten die de Particuliere Synode volgens artikel 49 van de DKO heeft aangewezen. Officieel moet de classis deze deputaten ter vergadering uitnodigen. Maar de roepende kerk doet dit reeds op voorhand. Want de classis mag immers inzake een (aanstaande) predikant geen beslissing nemen zonder advies van deze deputaten.

Wat is nu de inhoud van het classis-examen? De kerkorde schrijft alleen voor dat onderzoek gedaan moet worden naar leer en leven ten overstaan van de gedeputeerden der synode. Onder ons is de invulling van dit examen als volgt. Allereerst moet de kandidaat enige kerkelijke bescheiden overleggen. Hij moet tonen: de attestatie afgegeven door de kerkenraad van de gemeente waartoe hij behoort; het getuigenschrift van de Theologische School; de beroepsbrief en de aannemingsbrief. Vervolgens legt de kandi-

daat examen af zodat de classis en de deputaten kunnen vaststellen of hij genoegzaam thuis is in de leer der kerk.

Onder ons is het gebruikelijk dat het examen plaatsheeft in een viertal vakken, te weten dogmatiek, exegese, kerkgeschiedenis en kerkrecht. Het examen wordt afgenomen door predikanten van de classis of, zoals veelal gebeurt, op verzoek van de classis door de docenten van de Theologische School.

Vervolgens houdt de kandidaat een proefpreek over een aan hem opgegeven tekst. Het is gebruikelijk dat deze tekst opgegeven wordt door de consultant van de gemeente waarnaar de kandidaat het beroep aannam.

Het geheel van het classicaal examen is een openbaar gebeuren. Er zijn gewoonlijk dan ook heel veel mannen, waaronder ook veel jonge mannen aanwezig uit de omgeving, vooral uit de gemeente waarnaar de kandidaat het beroep aannam. Deze betrokkenheid en dit meeleven is een goede zaak. Laat de zaak van de kerk maar mogen leven onder ons. En dan mag de aanvaarding door de kerk van een jonge dienaar des Woords als een bijzonder moment ervaren worden. Meeleven daarmee is heel belangrijk. En vooral uiteraard het gebed. Want zonder 's Heeren Geest en bediening zal het niet kunnen en zal er zeker geen Gode welbehagelijke vrucht te verwachten zijn.

De lastbrief uitgereikt

Nadat ook de proefpreek heeft plaats gehad, vindt de beraadslaging plaats.

Dat gebeurt door de classis en de deputaten. En dat doen ze in een besloten zitting. Dan is er dus een moment dat degenen die geen ambtsdragers zijn, er even niet bij mogen zijn.

Wanneer classis en deputaten, een van beiden of allebei, geen vrijmoedigheid hebben om de kandidaat toe te laten, gaat het niet door. Wel is er dan beroep mogelijk op de PS. Het ligt uiteraard ook voor de hand dat bij een (gedeeltelijk) negatieve beslissing het oordeel van de PS wordt ingeroepen. Hebben classis en deputaten wel vrijmoedigheid dan wordt de kandidaat toegelaten tot de heilige dienst. Hij ontvangt daartoe de lastbrief van de classis. Dan mag hij bevestigd worden tot dienaar des Woords.

De Koning der kerk schenke dat er ook onder ons nog vele jonge dienaren des Woords bij mogen komen. Daartoe moge Hijzelf arbeiders in de oogst uitstoten. Opdat de prediking van het eeuwig evangelie voortgang hebben zal.

Hij verlene Zijn Geest opdat er jongeren en ouderen toegebracht mogen worden tot de gemeente die eenmaal zal zaligworden. En opdat Zijn volk onderwezen mag worden. Opdat Zijn koninkrijk kome en Zijn Naam verheerlijkt worde ook onder ons. Vanwege ons zal het zeker niet kunnen; er is zoveel tekort en duisternis. Maar Zijn welbehagen zal voortgaan door Christus' hand.

Krimpen aan den IJssel, ds. P. Mulder

KERKNIEUWS

■ BEROEPINGSWERK BEROEPEN

Te Aalst en Krabbendijke:
ds. D. de Wit te Rijssen-West;
Te Middelharnis:
ds. G.J.N. Moens te Meliskerke;
Te Hoofddorp:
ds. B. van der Heiden te Alblasserdam;
Te Opheusden:
ds. B.J. van Boven te De Valk-Wekerom.

BEDANKT

Voor 's-Gravenhage:

ds. P. Mulder te Krimpen aan den IJssel;
Voor Rhenen: ds. A.H. Verhoef
te St. Catharines (Ontario-Canada);
voor Zoetermeer:
ds. W.J. Karels te Hardinxveld-Giessendam.

■ PASTORIEZORGEN

Onze geliefde broeder ds. C. de Jongste heeft van 9 jan. tot en met 5 febr. j.l. in de Daniël den Hoed-kliniek gelegen wegens infectie aan een open wond, waardoor de chemokuren moesten worden gestaakt. Na een operatie daaraan is

herstel ingetreden. Tot zijn grote blijdschap wees een CT-scan inmiddels uit, dat de uitzaaiingen in de longen tot stilstand zijn gekomen na twee chemokuren, zodat mogelijk over vier weken die kuren hervat kunnen worden.

Onze broeder mag ondanks alle zorgen zeggen dat de Heere goed voor hem is. Ook wil hij een ieder heel hartelijk bedanken voor het meelevens. De Heere gedenke hem en zijn gezin bij de voortduur.

ds. C. Neele

■ MEDEDELING CURATORIUM THEOLOGISCHE SCHOOL

Het Curatorium heeft het aangekondigde examen van student J. IJsselstein voorlopig uitgesteld tot 12 april 2010. Na een recente taalstudie van enkele maanden in Indonesië zal hij nu nog een periode op de zondag en in de week propageren en zal er nog verdere toerusting en begeleiding vanuit de Theologische School volgen. Student IJsselstein hoopt, als hij tevens het eindexamen met gunstig gevolg mag afleggen, als zendingspredikant te worden uitgezonden naar Papua. De Heere gedenke student IJsselstein met zijn vrouw en gezin en schenke Zijn zegen over de toerusting tot het predikambt.

Namens het Curatorium van de Theologische School,
ds. J.J. van Eckeveld, *voorzitter*
ds. M. Karens, *secretaris*

■ DOVENDIENST TE DORDRECHT

Op **20 februari** hoopt ds. M. Karens voor te gaan in een aangepaste kerkdienst voor doven en slechthorenden in het kerkgebouw van de Geref. Gemeente te Dordrecht, Mauritsweg 286. Deze dienst begint om 15.00 uur. Horenden zijn eveneens hartelijk welkom.

■ MEDEDELING DEPUTAATSCHAP BUITENLANDSE KERKEN

Ds. C. Sonneveld, predikant in onze zustergemeente te Lethbridge (Canada), hoopt van **23 februari-5 maart** in Nederland te zijn. Wij wensen hem een goede en gezegende tijd in ons midden toe. De afspraken met gemeenten voor preekbeurten zijn al gemaakt.

ds. W. Harinck, *secretaris*.

■ VERSLAG VERGADERING CLASSIS ROTTERDAM 8 JANUARI 2010

De vergadering wordt namens de roepende kerk van Rotterdam-Alexanderpolder door ds. P. Mulder geopend. Ver-

volgens laat hij Psalm 105 :5 zingen, leest Mattheüs 3:11-17 en gaat voor in gebed. Daarna staat de tijdelijke preses stil bij het gelezen Bijbelgedeelte. Hij mag wijzen op het welbehagen van de Heere dat voortgaat tot in het laatste nageslacht. Daarna staat hij stil bij enkele bijzonderheden.

Op 1 mei 2009 was ouderling J.W. Platschorre 45 jaar ambtsdrager; 4 jaar diaken en 41 jaar ouderling van de gemeente Spijkenisse.

Op 28 september 2009 diende diaken J. Droogendijk de gemeente van Rotterdam-IJsselmonde 25 jaar.

Op 15 oktober 2009 mocht diaken M.D. Weijers herdenken dat hij 25 jaar als diaken heeft gediend, waarvan ruim 4 jaar in Capelle aan den IJssel en bijna 21 jaar in Krimpen aan den IJssel. Hij werd ook koninklijk onderscheiden en lid in de Orde van Oranje-Nassau, mede vanwege zijn vele andere werkzaamheden.

Op 1 januari jl. diende ouderling B. Agteresch 40 jaar in het ambt te Capelle aan den IJssel-West. Een jaar als diaken, de overige jaren als ouderling. Ook diende op die dag ouderling A.E. Schouten 25 jaar in het ambt te Capelle aan den IJssel-Middelwatering.

Diaken C. Dempster heeft op 3 januari 2010, in verband met zijn leeftijd, afscheid genomen als diaken. Hij is bevestigd op 14 februari 1960, heeft dus bijna 50 jaar mogen dienen, eerst in de gemeente van Rotterdam-Zuid en later in Barendrecht.

Het moderamen wordt als volgt samengesteld: preses ds. W. Silfhout, 1^e assessor ds. L. Terlouw, 2^e assessor ouderling J.A. van Willigen, quaestor ouderling M.J. de Vries en scriba ouderling K. Bel.

De schriftelijke rapportage van de coördinator van het 'Inloop- en Bijbelhuis In de Gouwstraat' wordt doorgenomen. Mondeling wordt door ouderling K. Bel nog toegelicht hoe de samenkomsten op zondagmiddag verlopen. Er gaat zich een vaste groep aftekenen van ca. 12 personen uit de wijk Charlois, die trouw blijven komen en met aandacht luisteren. Hierna wordt de schriftelijke rapportage van de secretaris van de classicale evangelisatiecommissie besproken. Het volgens rooster aftredende commissielid L.P. de Pater wordt herbenoemd. De voorzitter L. van Welie zal definitief aftreden omdat hij geen ambtsdrager meer is. Hij wordt voor een termijn van 3 jaar benoemd als adviseur. De classis benoemt een nieuwe voorzitter: ouderling M.J. de Vries. De ontstane vacature in de classicale evangelisatiecommissie zal worden ingevuld door de eerste secundo: ouderling J. van Wingerden uit Krim-

pen aan den IJssel.

Hierna wordt de notitie 'Diaconale handreiking' behandeld. De diaconale handreiking zal zich beperken tot bezoekers van het inloophuis, maaltijdproject, kinder- en tienerclub, ed. Ook zal zij slechts een bescheiden plaats innemen bij het evangelisatiewerk. Wel wordt opgemerkt dat de nood vaak groot is in deze achterstandswijk van Rotterdam. Met deze goedkeuring kan de classicale evangelisatiecommissie verder zoeken naar een geschikt pand voor deze activiteit. Er wordt gedacht aan een aangrenzende ruimte of een ruimte aan de overkant. Preses spreekt zijn dankbaarheid uit voor het werk dat gedaan mag worden 'In de Gouwstraat' en spreekt de wens uit dat de Heere het mag zegenen.

Naar de Particuliere Synode, die vergaart op 22 april 2010, worden afgevaardigd: de predikanten P. Mulder, W. Silfhout en L. Terlouw en de ouderlingen B. Agteresch, K. Bel, G. van Breugel, H. van Elsäcker en M.J. de Vries. Vervolgens komt in bespreking het door Capelle a/d IJssel-Middelwatering ingezonden punt betreffende toerusting en begeleiding catechiseermeesters.

Gelet op de noodzaak van goede catechese en de toenemende mondigheid van de jeugd is het van groot belang dat de catechiseermeesters voldoende zijn toegerust en waar nodig worden begeleid om de jeugd te onderwijzen in de leer die naar de godzaligheid is. De classis besluit om deze instructie door te sturen naar de Particuliere Synode Zuid-West, met de vraag om te overwegen op welke wijze aan die toerusting en begeleiding vorm en inhoud kan worden gegeven. Omdat het een zaak is die ons gehele kerkverband aangaat, verdient het overweging om dit punt in te brengen bij de Generale Synode.

Vervolgens wordt aan de orde gesteld het door Krimpen aan den IJssel ingezonden punt naar aanleiding van ontwikkelingen in de hedendaagse maatschappij.

Gelet op de ontwikkelingen in de hedendaagse maatschappij nemen de zorgen over onder andere het gelijkheidsdenken, de gezagscrisis, de secularisatie, de anti-discriminatiecultuur en het toenemende anti-godsdienstige milieu in de wereld rondom ons zorgwekkend toe. De classis Rotterdam is van mening dat de zorgen van dien aard zijn dat een bredere doordenking dient plaats te vinden van deze materie dan alleen in een plaatselijke kerkenraad. Daarbij weet de classis dat het Deputaatschap bij de Hoge Overheid daarin een taak heeft krachtens zijn mandaat om waar mogelijk het christelijk getuigenis richting overheid

gestalte te geven.

De classis Rotterdam roept de Particuliere Synode Zuid-West op om dit punt door te zenden naar de Generale Synode.

In de rondvraag wordt de vraag gesteld aan de predikanten of zij aan het schrijven van leespreken voor de feestdagen in de vacante gemeenten zouden willen denken. Daaraan is een grote schaarste. De aanwezige predikanten nemen dit mee.

Daarna verzoekt ouderling J.A. van Willigen de vergadering te zingen Psalm 27:1 en eindigt hij met dankgebed. Hierna sluit preses de vergadering.

K. Bel, scriba classis Rotterdam

■ VERSLAG VERGADERING CLASSIS RIDDERKERK 16 JANUARI 2010 TE RIDDERKERK

Ds. G.M. de Leeuw opent als predikant van de roepende kerk Ridderkerk de vergadering met het laten zingen van Psalm 84:1, leest Lukas 2:39-52 en gaat voor in gebed. De volgende zaken worden gememoreerd. Vanuit de gemeente van Hendrik-Ido-Ambacht: er is afscheid genomen van ouderling W. den Hollander. Hij heeft de gemeente 34 jaar gediend, eerst 26 jaar als diaken en acht jaar als ouderling. Vanuit de gemeente van Puttershoek: ouderling J. van de Weerd heeft vanwege persoonlijke en gezondheidsredenen zijn ambt neergelegd. Hij was ruim 29 jaar ambtsdrager, eerst diaken en daarna ouderling. Vanuit de gemeente van Nieuw - Beijerland: ouderling I.P. Izelaar mocht gedenken 35 jaar ambtelijke arbeid te mogen verrichten. Eerst was hij diaken, daarna ouderling. Hij is echter ernstig ziek en lijdt erg veel. Wel mag hij de ondersteuning des Heeren kennelijk ervaren. Soms is het verlangen levendig om ontbonden en met Christus te mogen zijn.

Verder staat de tijdelijke preses stil bij de ziekte van ds. B. van der Heiden en ds. J. Veenendaal. Bij dominee Van der Heiden is deze week een stent geplaatst. Hij is weer thuis en het mag redelijk gaan. Ds. Veenendaal is ernstig ziek. Deze week was hij nog een enkele dag in het ziekenhuis. Hij is zeer zwak. De Heere gedenke hem naar ziel en lichaam. Ds. De Leeuw merkt verder op, dat ouderling Wiersma getroffen is door een hartinfarct. Het mag gelukkig weer goed met hem gaan, maar hij moet het nog wel rustig aandoen.

Ds. De Leeuw houdt een meditatie over Lukas 2 : 49.

Het moderamen wordt als volgt samengesteld: ds. G. Pater, preses, ds. G.J. van Aalst en ds. A. Vermeij, assessoren, ouderling N.J. Teerds, scriba en ouderling A. van der Werf, quaestor.

Bij de behandeling van het jaarbericht 2009 van de Commissie van Advies van de Stichting Cedrah vraagt Nieuw-Beijerland aandacht te blijven houden voor de identiteit van de tehuizen, ook bij benoemingen van tijdelijke aard.

In het verslag van de Commissie Classicale evangelisatie over 2009 staat een aantal vragen ten aanzien van de voortgang van het werk.

1. Met de herbenoemingen van de ouderlingen De Pater en Wiersma stemt de vergadering in.
2. De classis stemt in met het verzoek om ouderling Van Wingerden te benoemen als eerste secundus.
3. De benoeming van een voorzitter van de commissie door classis Rotterdam heeft de instemming van onze classis.
4. Het voorstel om dhr. Van Welie voor een periode van drie jaar als adviseur van de commissie te benoemen stuit geheel niet op bezwaren.
5. Dit onderwerp betreft een advies van de commissie om te komen tot een vorm van diaconale handreiking. Uitvoerig wordt daarover gesproken. De diaconale handreiking moet dienstbaar zijn aan de Woordverkondiging. Het is verstandig om bij dit alles een bepaalde limiet af te spreken, zoals bijvoorbeeld 10% van het budget. Laat de commissie ook contacten leggen met de post in Merksem. Daar

beperkt men zich tot alleen kleding. Het gevaar is aanwezig, dat het diaconale de overhand gaat krijgen en dat het geheel niet meer te overzien valt. Er zijn instellingen, zoals Dorkas en het Leger des Heils, die goed maatschappelijk werk doen. Maar het primaat moet blijven: Woordverkondiging. Gevraagd wordt aan de commissie hier goed beleid op te voeren. De vergadering zal hierover jaarlijks worden gerapporteerd.

6. De classis wordt om toestemming gevraagd de proefperiode van het houden van samenkomsten op zondag met dezelfde frequentie voort te zetten, indien een volgende classis-vergadering beduidend later dan het einde van deze proefperiode (ultimo april) wordt belegd.

De vergadering gaat met dit voorstel akkoord. In tegenstelling tot een eerder voorstel, wordt geen gebruik gemaakt van de Catechismusverklaring van ds. A. Moerkerken, maar worden preken gelezen, die eerder zijn gepubliceerd door "Doven Contact".

De verkiezing van afgevaardigden naar de vergadering van de PS Zuid-West vindt schriftelijk plaats. De uitslag is als volgt: ds. G.J. van Aalst, ds. G.M. de Leeuw en ds. G. Pater; en de ouderlingen: A. van Bochove, J. Kempeneers, N.J. Teerds en F.J. Wiersma. Daarna eindigt ouderling: A.C. Kok van de roepende kerk met gebed, nadat gezongen is Ps 119:36.

N.J. Teerds, scriba.

BERICHTEN

■ 50-JARIG JUBILEUM VROUWEN- VERENIGING TE UTRECHT

Uitnodiging voor de oud-leden van de vrouwenvereniging Pro Ecclesia van de Geref. Gemeente te Utrecht tot bijwoning van de vergadering t.g.v. haar 50-jarig jubileum op **dinsdag 9 maart**, aanvang: **20.00 uur**. Locatie: bovenzaal kerkgebouw Geref. Gemeente, ingang Bergstraat 54.

Inloop met koffie vanaf 19.30 uur. Opening door ouderling H. Brons. Collecte t.b.v. Vakantieweken Gehandicapten. Gratis parkeren op parkeerdek ING-bank a/d Knipstraat (schuin tegenover de kerk).

Om organisatorische redenen graag **vóór uiterlijk 1 maart** berichten of u hoopt te komen aan mw. A. Natziyl-van de Pol, Von Weberstraat 76, 3533 EG Utrecht, tel., 030-293 63 58, e-mail: a.natzijlvdpol@hetnet.nl

■ ZANGAVOND TE NIEUWERKERK

Zaterdag 27 februari, aanvang 19.30 uur, psalmzangavond (m.m.v. twee instrumentalisten) Orgelbegeleiding door Johan Flikweert en Kees Deurloo. Meditatie door ouderling A. Boone. Locatie: kerk Geref. Gemeente te Nieuwerkerk, Molenstraat 16.

KERKDIENTEN

■ ZONDAG 21 FEBRUARI 2010

Aagtekerke 9.30, 14.30 en 19.00 uur leesdienst; Alblasserdam 9.30 en 16.30 uur ds. B. van der Heiden; Amersfoort 9.30 en 16.30 uur ds. Visscher; Apeldoorn 10.00 en 17.00 uur ds. Hakvoort; Arnhem 18.00 uur stud. G.W.S. Mulder; Barendrecht 10.00 en 16.30 uur leesdienst; Barneveld-Centrum 9.30 en 19.00 uur ds. Hogchem; Barneveld-Zuid 9.30 en 19.00 uur ds. Bredeweg; Beekbergen 10.00 en 19.00 uur stud. Maljaars; Benthuizen 9.30 en 18.00 uur leesdienst; Berkenwoude 19.00 uur ds. Clements; Bodegraven 10.00 en 18.30 uur ds. C. Harinck; Boskoop 9.30 uur ds. Driessen en 16.30 uur ds. Paul; Breda 10.00 (H.A.) en 18.00 uur ds. Brugge; Capelle a/d IJssel-Middelwatering 10.00 en 16.30 uur leesdienst; Capelle a/d IJssel-West 10.00 uur ds. Moerkerken en 15.00 uur ds. Beens; De Valk-Wekerom 9.30 en 19.00 uur ds. Van Boven; Delft 10.00 en 18.30 uur ds. De Leeuw; Deventer 14.30 uur ds. Hakvoort; Dirksland 10.00 en 18.00 uur leesdienst; Doetinchem 9.30 uur ds. J. Karels en 15.00 uur stud. Maljaars; Dordrecht 10.00 en 17.00 uur leesdienst; Drachten 9.30 en 19.00 uur ds. F. Mulder; Ede (Nieuwe Kerk, Verl. Maanderweg 33) 12.15 (H.A.) en 19.00 uur ds. Verschuure; Eindhoven 15.00 uur ds. Brugge; Elspeet 10.00 en 18.30 uur ds. Van Manen; Emmeloord 19.00 uur ds. Schot; Enkhuizen 10.00 en 16.00 uur leesdienst; Enschede 15.00 uur ds. De Wit; Enter 15.00 uur ds. J. Karels; Ermelo 9.30 en 18.30 uur ds. Vermeij; Genemuiden 9.30 en 15.30 uur ds. Meeuse; Goes 9.30, 14.00 en 18.00 uur leesdienst; Gorinchem 10.00 en 16.00 uur leesdienst; Gouda 9.30 (H.D.) en 16.30 uur ds. Clements; Goudswaard 15.00 uur stud. IJsselstein; 's-Gravenhage 10.00 uur ds. Van Aalst en 16.30 uur ds. Driessen; 's-Gravenpolder 9.30, 14.00 en 18.00 uur leesdienst; 's-Gravenzande 9.30 en 15.30 uur ds. Van Rijswijk; Groningen 10.00 (H.A.) en 15.30 uur ds. Terlouw; Haamstede 10.00 uur ds. W. Harinck en 18.30 uur ds. P. Mulder; Hardinxveld-Giessendam 9.30 en 18.00 uur ds. W.J. Karels; Hendrik-Ido-Ambacht 10.00 en 16.30 uur ds. Joosse; Herkingen 10.00 en 18.00 uur ds. P. Blok; Hilversum 10.00 uur ds. Kleppe en 19.00 uur ds. Visscher; Hoofddorp 9.30 en 16.00 uur ds. Boogaard; Hoogeveen 19.00 uur ds. Terlouw; Hoogvliet 18.00 uur ds. Silfhout; Houten 11.00 uur leesdienst en 17.00 uur

ds. Van der Net; Kampen 9.30 en 15.00 uur ds. Baan; Kamperland 15.30 uur ds. Labee; Kapelle-Biezelinge 9.30, 14.00 en 18.00 uur leesdienst; Klaaswaal 9.30 en 18.00 uur stud. IJsselstein; Kootwijkerbroek 10.00 en 19.00 uur leesdienst; Kortgene 14.00 uur ds. De Heer; Krabbedijke 9.30 en 18.00 uur ds. Verweij; Krimpen a/d IJssel 9.30 en 16.30 uur leesdienst; Leerdam 15.30 uur ds. Pater; Leiderdorp 18.45 uur ds. Heijkamp; Lelystad 9.30 en 16.00 uur ds. Kattenberg; Lisse 10.00 en 16.00 uur leesdienst; Marknesse 14.30 uur ds. Schreuder; Meliskerke 9.30 en 14.30 uur leesdienst; Melissant 14.30 uur ds. Bakker; Middelburg-Centrum 9.30 en 18.30 uur ds. De Heer en 14.00 uur leesdienst; Middelburg-Zuid 9.30 en 18.30 uur ds. Tanis; Middelharnis 9.30 (H.A.) en 18.00 uur ds. Bakker; Moerkapelle 19.15 uur ds. Joosse (doventolk); Naaldwijk 16.00 uur ds. Van Aalst; Nieuw-Beijerland 9.30 en 18.00 uur leesdienst; Nieuwdorp 9.30 en 18.30 uur ds. De Waard; Nieuwerkerk Zld 9.30 en 15.30 uur ds. Gunst; Nijkerk 9.30 en 18.30 uur ds. Van Dieren; Nunspeet 9.30 en 15.00 uur ds. Schot; Ooltgensplaat 9.30 en 18.00 uur stud. Baaijens; Oosterend-Texel 10.00 en 16.00 uur ds. Tuinier; Oosterland 18.30 uur ds. W. Harinck; Oostkapelle 9.30 en 15.00 uur ds. P. Mulder; Oostvoorne 10.00 (H.A.) en 15.30 uur ds. Silfhout; Opheusden 10.00 en 18.30 uur ds. Pater; Oud-Beijerland 9.30 en 18.00 uur leesdienst; Oudemirdum 9.30 en 14.30 uur ds. Moens; Poortugaal 9.30 uur ds. Paul en 16.00 uur ds. Van Gelder; Ridderkerk 9.30 en 17.00 uur leesdienst; Ridderkerk-Slikkerveer 9.30 en 16.00 uur ds. Golverdingen; Rijssen-Noord 9.30, 14.30 en 18.30 uur leesdienst; Rijssen-West 9.30 en 18.30 uur ds. De Wit; Rijssen-Zuid 9.30, 14.30 en 18.30 uur leesdienst; Rotterdam-Alexanderpolder 10.00 uur ds. Van Gelder; Rotterdam-Centrum 10.00 en 17.00 uur ds. Mijnders; Rotterdam-IJsselmonde 18.30 uur stud. Visser; Rotterdam-Zuidwijk 19.00 uur ds. Golverdingen; Scherpenisse 9.30, 14.00 en 18.30 uur leesdienst; Scherpenzeel 10.00 en 18.30 uur leesdienst; Scheveningen 10.00 en 16.00 uur stud. Visser; Sliedrecht (Middel-diepstraat 31) 12.00 uur ds. W.J. Karels en 19.00 uur ds. Van Gelder; Soest 18.00 uur ds. Boeder; Sprang-Capelle 9.30 en 15.00 uur stud. G.W.S. Mulder; Stad aan 't Haringvliet 14.30 uur stud. Baaijens; Stol-

wijk 10.00 en 19.00 uur ds. Beens; Terwolde-De Vecht 9.30 en 14.30 uur ds. Boeder; Tholen 10.00 en 18.30 uur ds. Schipper; Uddel 10.00 en 18.30 uur ds. Mouw; Urk 10.00 en 17.00 uur ds. Van Belzen; Utrecht 10.00 (H.A.) en 19.15 uur ds. Van der Net; Veen 9.30 en 18.00 uur ds. Melis; Veenendaal 9.30 uur ds. Verschuure en 18.00 uur ds. Kleppe; Vlaardingen 18.30 uur ds. Van Rijswijk; Vlissingen 9.30 en 16.00 uur ds. Vreugdenhil; Waarde 9.30, 14.00 en 18.00 uur leesdienst; Waardenburg 10.00 en 18.30 uur ds. Mondria; Wageningen 10.00 en 18.30 uur leesdienst; Werkendam 10.00 (H.A.) en 18.00 uur ds. Karens; West-zaan 10.00 uur ds. Heijkamp en 18.45 uur ds. Kattenberg; Woerden 10.00 en 18.30 uur leesdienst; Yerseke 9.30 (H.A.), 14.00 en 18.00 uur ds. Van Krimpen; Zaandam 15.30 uur ds. Heijkamp; Zeist 10.00 en 18.30 uur ds. Van Ekeveld; Zwolle 9.30 (H.A.) en 19.00 uur ds. Vogelaar.

■ DINSDAG 23 FEBRUARI 2010

Amersfoort 19.30 uur ds. Visscher; Drachten 19.30 uur ds. Terlouw; Ede (Noorderkerk, Amsterdamseweg 9) 19.30 uur stud. IJsselstein; Genemuiden 19.30 uur ds. Meeuse; Nijkerk 19.30 uur ds. B. van der Heiden; Urk 19.30 uur ds. Van Belzen.

■ WOENSDAG 24 FEBRUARI 2010

Aalburg 19.30 uur ds. Verschuure; Beekbergen 19.30 uur ds. De Heer; De Valk-Wekerom 19.30 uur ds. Van Boven; Dordrecht 19.45 uur stud. IJsselstein (voor de zending); Elspeet 19.30 uur ds. Van Manen; Hardinxveld-Giessendam 19.30 uur ds. W.J. Karels; Hilversum 19.45 uur ds. Van Belzen; Nieuwer ter Aa 19.45 uur ds. Joosse; Nisse 19.30 uur ds. De Waard; Oosterland 19.30 uur ds. De Leeuw; Opheusden 19.30 uur ds. Hogchem; Oudemirdum 19.30 uur stud. Maljaars; Puttershoek 19.30 uur ds. Van der Net; Rhenen 19.30 uur ds. Van Dieren; Rijssen-Zuid 19.30 uur ds. Schreuder; Rotterdam-Alexanderpolder 19.30 uur ds. Verweij; Rotterdam-IJsselmonde 19.30 uur ds. Hoogerland; Veenendaal 19.30 uur ds. Silfhout; Vlaardingen 19.30 uur stud. G.W.S. Mulder; Werkendam 19.30 uur ds. Karens; Zeist 19.30 uur ds. Van Ekeveld.

■ WOENSDAG 24 FEBRUARI 2010 BIDDAG

Mijdrecht 14.00 en 19.30 uur ds. Mondria; Oosterend-Texel 15.00 en 19.00 uur ds. Tuinier; Poortvliet 10.00, 14.30 en 18.30 uur ds. De Wit; Scherpenisse 9.30, 14.00 en 18.30 uur ds. Bakker; Sint Annaland 9.30 uur ds. P. Mulder, 14.30 uur ds. Brugge en 18.30 uur ds. Van Krimpen; Sint Philipsland 9.30 en 18.30 uur ds. Schipper; Tholen 10.00 uur ds. P. Blok, 14.30 uur ds. Schipper en 19.00 uur ds. Van Aalst.

■ DONDERDAG 25 FEBRUARI 2010

Boskoop 19.30 uur ds. Mondria; Capelle a/d IJssel-Middelwatering 19.45 uur ds. Silfhout; Ermelo 19.30 uur ds. Schreuder; Naaldwijk 19.45 uur ds. Gunst; Ouddorp 19.30 uur ds. Van Krimpen; Ridderkerk 19.30 uur ds. De Leeuw; Spijkenisse 19.45 uur ds. Van der Net; Zwolle 19.30 uur ds. Vogelaar.

■ VRIJDAG 26 FEBRUARI 2010

Melissant 14.30 uur ds. Gunst (huw.bev.).

■ EVANGELISATIESAMENKOMSTEN

Alkmaar ('t Wuiver 2-a) 10.00 en 16.30 uur ev. G. Baan; Amsterdam (Looiersgracht 70) 10.30 en 17.00 uur ev. J. Krijgsmann; Emmen (Prinsesselaan 6-l) 9.30 en 15.30 uur ev. C. van Drunen; Leeuwarden (Achter de Hoven 2-c) 9.30 en 16.00 uur ev. S. de Visser; Merkssem (Oude Bareellei 64) 10.00 en 17.00 uur ev. A. van Setten; Tilburg (Offenbachstraat 105) 10.00 en 18.30 uur ev. H.J. van den Boogaart.

Voor alle in dit nummer genoemde toekomstige data geldt:

Indien de Heere wil en wij leven.

Oosterland (Zld): vak. huis te huur, 2/4 pers, mooi/gezellig, op boeren erf, vrij uitzicht, CV, Tel. 0111-644950.

Te huur : onze woning in **Borssele** (Zeeland). Van 7 aug- 21 aug. Tel. 0113-352788.

Te KOOP:
HARDINXVELD-GIESSENDAM
Moelnaerstraat 13. Een royale en zeer goed onderhouden **een-gezinswoning**. Deze sfeervolle woning is van alle gemakken voorzien, 4 slaapkamers, grote woonkamer en een ruime keuken met alle inbouwapparatuur, waaronder mogelijkheden tot inbouw. Wasmachine en droger. Keuken 2 jaar oud. Prachtige badkamer en een tuin op het z. westen, 15 meter diep. Loopafstand van winkels, kerk en school.
vraagprijs €279.500 k.k.
Tel. 0184-617572 / 06-22955887.

Familie/ vakantiehuis "Haus Irmgard" op de Hunsrück (Duitsland), ± 25 km vanaf de moezel en ± 25 km vanaf de Rijn. 25 slaapplekken, onderverdeeld in div. appartementen. Ook per appartement te huur. Tel: 06-20735340/ 06-20735341.

ADVERTENTIES

Orgelcentrum HET BINNENVELD In- en verkoop van klassieke orgels

JOHANNUS
DOMUS
UNICO
CONTENT
EMINENT

Onze showroom is geopend op afspraak.

Wim en Jenny Achterstraat
Friesesteeg 56
3911 VR Rhenen
telefoon 0317 - 61 20 10

www.orgelcentrum.nl

Per september **kosthuis gezocht** voor 1e jaars studente CHE in **Ede of omgeving**.
Verblijf van maandag t/m vrijdag.
Tel. 0174-418183.

Uitgaande van de Gereformeerde Gemeenten in Nederland biedt de SHG gekwalificeerde kraamzorg en gezins- en bejaardenzorg die aansluit bij uw manier van leven. Dit houdt voor ons in dat Bijbelse normen en waarden de basis vormen voor uw dagelijkse levenshouding en media gebruik.

Kraamzorg

Meldt u tijdig aan om teleurstelling te voorkomen.
Voor informatie of inschrijving kunt u ons bereiken op telefoonnummer **0187 - 48 91 73**
b.g.g. 0342 - 49 21 55. Op werkdagen van 9.00 - 11.00 uur en van 13.00 - 15.00 uur en op vrijdagavond van 19.00 - 21.00 uur.

Gezins- en bejaardenzorg

Voor informatie of inschrijving kunt u ons bereiken op telefoonnummer **0166 - 65 26 05**. Op werkdagen van 9.00 - 11.00 uur en op vrijdagavond van 19.00 - 21.00 uur.
De gratis brochure zenden wij u graag toe.

Begravenisverzorging van der Vliet

Voor een stijlvolle begravenis

in Elspeet en omstreken

G.J. van der Vliet, Boekweitweg 22,
8075 CP ELSPEET
Tel: 0577-492830, b.g.g. 06-12934519
Dag en nacht voor u bereikbaar.

Wij verzorgen alleen begravenissen.

Persoonlijke zorg
voor uw begravenis

Telefoon (0172) 21 21 22

Dokter Hamburgerlaan 59 - 2771 JR Boskoop

*Wij verzorgen alleen begravenissen
Dag en nacht bereikbaar - overal te ontbieden*

Goed onderhouden 3-kamer- appartement in Rotterdam.

Gunstig gelegen aan uitvalswegen, A15 en richting Europoort. Bouwjaar 1958. Woonoppervlak 60 m². Gelegen op de 4e verd., afgesloten pand met intercom. Op loopafstand van metro, bus (Slinge-Zuidplein). Geheel voorzien van dubbele beglazing en zonwering, ook buiten (kamer). Goed functionerende VVE €131,10 p/m.
Prijs €110.000 k.k.
Aanvaarding in overleg.
Tel. 010-2404142/06-53387461.

*Een uitgaansdag
organiseren voor
vereniging, of koor?
Dé Caterspecialisten
uit de Duin- &
Bollenstreek kunnen
u daarbij helpen!*

Wij verzorgen complete dagtochten in de bollenstreek

o.a. Keukenhof, Panorama Tulpland, Workshops, rondvaarten.
Altijd leuk voor verenigingen, koren, familiedagen, bedrijfsuitjes, e.d.
Verder kunnen wij alles leveren op het gebied van catering. Buffetten & Dinners, Barbecues & Haringparty's, Bruiloften & Jubilea

Kijk voor meer informatie:
www.baaijvis.nl of www.proefunit.nl
of vraag naar onze informatiebrochure:
T 0252-413475 Kanaalstraat 57, 2161 JC Lisse

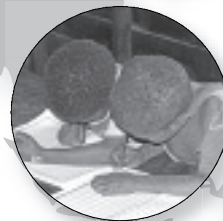
Handen van de kerk wereldwijd

Dominicaanse Republiek
Gezondheidszorg

Darfur
Noodhulp

Papua
Alfabetisering

Peru
Aandacht en liefde
voor straatkinderen

Zuid-Afrika
Strijd tegen HIV / Aids

Help mee!

- Steun ons werk met een gift
- Nodig ons uit voor een gemeenteavond of op vereniging

HANDEN VAN DE KERK
Bijzondere Noden

GIRO 307447 Woerden

DEPUTAATSCHAP TOT HULPVERLENING IN BIJZONDERE NODEN VAN DE GEREFORMEERDE GEMEENTEN
Houttuinlaan 7 • 3447 GM Woerden • T 0348 48 99 10 • E bijzondererenoden@cbgg.nl • I www.bijzondererenoden.nl

M.I.V. april **jongen gezocht** voor kamer in Rotterdam. Huurprijs: €145 p/mnd. Interesse? Mail: robertvanderhart@hotmail.com

Karel Pul begrafenisverzorging

- Dag en nacht bereikbaar voor persoonlijke zorg
- Wij verzorgen begrafenissen op de gehele Veluwe en omliggende plaatsen

Tel. 0341-562757 www.karelpul.nl
Korpersteeg 24a, 3853 LD Ermelo

WALCHEREN, vak.won. 4 pers.
rustig gelegen aan de voet van de duinen
078-6815858 / 06-26114521

Vakantie Oostenrijk:
Te huur: prachtige luxe chalet of app., 2-9 pers., in mooie omgeving v. Saalbach-Hinterglemm, in elk seizoen.
Info: 06-51166845/0180-318720

Huwelijksbureau voor Gereformeerde Gezindte.

Voor alleenstaanden die op zoek zijn naar een partner uit de EIGEN achterban.

Huwelijksbureau voor Gereformeerde Gezindte.

is landelijk werkend.
Voor meer informatie kijkt u op: www.HvGg.nl of belt u 0548 - 51 66 88.

PSYCHOLOGENPRAKTIJK BROUWER

hulpverlening aan kinderen, jongeren en volwassenen

RIDDERKERK
Verlengde Kerkweg 11

BARNEVELD
Wilhelminastraat 14

METEREN (GELDERMALSEN)
Dorpsstraat 18

Bel voor informatie of aanmelding:
0180 - 42 69 55
of kijk op www.psychbrouwer.nl

T.h. gezell. 4-pers. stacar. in **Putten**.
Ook in voorj.vak. nog vrij!
Tel. 0341-495923.

T.H. in **Elspeet**: onze woning, v.a.g.v., v. 4 volw., per. 24 juli tot 7 aug., pr.n.o.t.k. Tel. 06-53499532.

Rust en ontspanning in de prachtige Eifel! Ruime appartementen te huur. Inl.: 0049 6594 258990 en www.huizesolagrati.nl

AMBSKLEDING
ROUWKLEDING
KOORKLEDING
ZAKELIJKE KLEDING

Véél aanbiedingen PROFITEER NU!

Wij zijn verhuisd!

Oosteinde 85a Scherpenzeel

Openingstijden ma - do van 9.00 - 17.00 u vr van 9.00 - 21.00 u
za van 9.00 - 13.00 u Tel. bereikbaar van ma - za van 8.00 - 20.00 u

SERVICE AAN HUIS MOGELIJK

WWW.BOEDERCOMFORTKLEDING.NL | T (033) 258 98 30

CHRISTELIJKE BEGRAFENISONDERNEMING

G. WEGENAAR

Buurtlaan West 26 tel. 0318-526641
3905 JR Veenendaal www.wegenaar.nl

Wij verzorgen begravenissen in Veenendaal,
Ede, Bennekom, Wageningen, Rhenen e.o.

Van Horssen bv
BOEKHANDEL & UITGEVERIJ

Dorpsstraat 100 - 3881 BE PUTTEN
Tel. 0341 36 22 77 - info@van-horssen.com
www.van-horssen.com

Het juiste adres voor:

Bijbels, Theologische boeken, Leesboeken
voor jong en oud, Voordeelboeken,
Tweedehands, CD's en bladmuziek.

HARKES Persoonlijke zorg
Begravenissen voor uw begrafenis

Telefoon (0172) 21 21 22

Dokter Hamburgerlaan 59 - 2771 JR Boskoop

Wij verzorgen alleen begravenissen
Dag en nacht bereikbaar - overal te ontbieden

- DIVERSE BLOKFLUITEN
- DWARSFLUITEN
- MUZIEKSTANDAARDS
- ROEMEENSE PANFLUITEN
- VIOLEN

R. MULDER - STAPHORST
06 12 610 628 B.G.G. 0522 253944

DE VALK / LUNTEREN in rustige
omgeving 1 km. van BOS, ZAND-
VERSTUIVING, HEIDE (EN KERK)
een landelijk gelegen, gezellig
inger. vak. won. Vrij na 25 juni
Tel. 0318-461624.

Onze luxe vakantiebungalows
in **Elspeet** zijn voor 2010
weer te huur!

www.dewildkansel-elspeet.nl,
010-4519141

www.taberna-elspeet.nl,
078-6122667

www.plexat-elspeet.nl,
078-6195498

Elspeet; fietsen, wandelen,
genieten en onthaasten

**Reformatische
Psychologenpraktijk
Nederland**

Identiteitsbewust, Persoonlijk, Vertrouwelijk, Doelgericht

Wij bieden identiteit bewuste hulp aan
kinderen, jongeren en volwassenen met
o.a.: Relatieproblemen, Opvoedingsvragen,
Gedragsproblemen, Gezinsproblemen,
Persoonlijke problematiek (zoals
Depressie, Angst), Arbeidsproblemen en
een Autistisch Spectrum Stoomis.

Voor meer informatie of aanmelding:
010 - 483 64 08

Vestigingslocatie: Alblasterdam
info@rpnederland.nl www.rpnederland.nl

begravenisverzorging

Den Hollander

Begravenissen in Vlaardingen, Rotterdam,
Gouda, Den Haag en omstreken.

Opbaarmogelijkheden in een door u gewenst
uitvaartcentrum of thuis met koeling.

Geen crematies.

T. den Hollander
P.N. den Hollander

Mozartlaan 13
3131 ES Vlaardingen

Tel. 010 - 4600509

www.begravenisverzorgingdenhollander.nl

Binnenkort weer verkrijgbaar! Zeer geschikt als uitdeelboek.

19,95

Lezen met de Kanttekeningen

Bijbels dagboek voor jong en oud

M.m.v. predikanten uit de Gereformeerde Gemeente, Gereformeerde Gemeenten in
Nederland en Oud Gereformeerde Gemeente

Meerwaarde van dit bijzondere dagboek:

- Aandacht voor de kanttekeningen bij het bijbellesen
- Vervolgstof per predikant
- Aandacht hele Bijbel van Genesis t/m Openbaring
- Extra meditatie over het Hooglied en Prediker
- Kerkelijk jaar: feeststoffen, bid- en dankdag, oud- en nieuwjaar etc.
- Niet jaargebonden: extra feeststoffen achterin
- Duurzaam: gebonden, lederpersing en leeslint
- Royale letter voor ouderen: zie deel op ware grootte
- Opbrengst mede t.b.v. Deputaatschap Bijbelverspreiding
- Prijs: **19,95**
- Herdruk verschijnt eind februari

**HERDRUK
WEGENS
GROTE
BELANG-
STELLING!**

BESTELBON

Ik bestel hierbij:
..... ex. Dagboek **Lezen met de
kanttekeningen**
à 19,95

U kunt deze bon, in een envelop
zonder postzegel, zenden aan:

**De Ramshoorn,
Antwoordnummer 860,
4460 WB Goes**

Naam

Adres

Postcode

Woonplaats

Telefoonnr.

We mochten het nieuwe jaar met elkaar weer
woorden van een zekere dichter: Uren, dager
als een schaduw heen. Het vorige jaar beh
den. Juist rondom deze dagen vermenigvul
en komen er allerlei diebare maar ook droe
Dat geldt zeker voor t... we weer vele
dood verloren hebben. ...
voorbijgevoegen jaar we...
sterfbedden...

Tekst
op ware
grootte

uitgeverij en boekhandel
'de Ramshoorn'
ook verkrijgbaar in de boekhandel

Lange Vorststr. 21 Goes (0113) 221909 **www.ramshoorn.nl**

Ambtskleding
2- of 3- delige kostuums, preekjassen,
overhemden, dassen, hoeden

Trouwkostuums
jacquets, gilets, schoenen,
accessoires

Geerts
herenkleding

Dorpsstraat 229,
3925 KC Scherpenzeel
T 033 277 88 99 - M 06 30 18 95 92

Te huur: Net **appartement** (2 verd.)
in het centrum van **Kampen**.
Woonkamer, 2 slk., keuken, douche,
berging. €600 per mnd.
Inl.: 06-20581615.

Zorg dichtbij

Actief in uw regio!

Waar u ook woont,
Agathos brengt zorg dichtbij:

- Huishoudelijke verzorging
- Persoonlijke verzorging
- Verpleging
- Psychosociale zorg

Bel de Zorglijn (010) 264 07 77 en u krijgt uw rayoncoördinator
aan de lijn. Agathos stelt zelf indicaties voor veel zorgvragen.
Kunnen we geen indicatie stellen? Dan begeleiden we u bij de
CIZ-aanvraag. U ziet, ook indicatiestelling is onze zorg!

Agathos
THUISZORG

T 010 264 07 77 | www.agathos-thuiszorg.nl

Zorg met een eigen kleur

In de bossen van **HOLTEN/RIJSSEN**
te huur: **6-pers. Stenen bungalow**
met veel privacy en o.a. wasmach-
ne en cv. Tel. 0180-52 12 19.

Te Huur: In **Nieuwdorp** (Zld) naast
de kerk van de Ger. Gem. volledig
ingerichte **woning voor**
6 personen. Geschikt voor
vakantie of tijdelijke huisvesting.
Inl: Scriba Tel: 0113-613580.

kina
begrafenisverzorging

Tel. (010) 458 31 12

Dag en nacht bereikbaar Overal te ontbieden

D.W. Schipper J. Kooijman
010-450 66 26 0182-58 39 32
Capelle a/d IJssel Gouda

WIJ VERZORGEN ALLEEN BEGRAFENISSEN

Prachtige chalets en bungalows
in Voorthuizen en Rijssen/Holtten

Vraag onze vernieuwde brochure aan.

... heel eigen

(0548) 36 52 24, www.casafamilia.net

Casa Familia

Nieuw! Luxe **2-pers. vakantie-
huisje** te huur in Aagtekerke. Rond-
kijken? www.tuusjeaagtekerke.nl
of bellen naar fam. Van Duin:
0118-584121. Welkom!

T.H. in Rijssen (OV)
Vrijst. Won. Rustig en vrij uitz.
Wk 31, 32 Tel: 06-53175975

Voor een zorgzame begeleiding

KOSTER
Begrafenisondernehmung

Barneveld,
Scherpenzeel e.o.
A. Koster
Telefoon: 033 277 0555

Kantoor: Stationsweg 411
3925 CD Scherpenzeel

Centraal nummer (24 uur):
033 277 0555

**Waardige en
stijlvolle verzorging**
van begrafenissen met aandacht
voor persoonlijke wensen. In alle rust,
vertrouwelijk en met bescheidenheid.

- opbaren met kistkoeling bij u thuis
of in een voor u bekende aula
- dag en nacht bereikbaar en overal
te ontbieden
- wij verzorgen alleen begrafenissen
- laatste verzorging van de overledene
door een gediplomeerd verpleegster

Begrafenisverzorgers:
• H. de Jongh • P.H. van der Leer • D.D.E. Meliester

Begrafenisondernehmung de Jongh
Hardinxveld-Giessendam:
Reepijzer 5, Tel. (0184) 61 11 54
Waardenburg:
Kerkstraat 17b, Tel. (0418) 65 20 39

**Verantwoorde lectuur?
De Christelijke leesmap!**

Een christelijke leesmap mag
anno 2010 niet meer in uw gezin
ontbreken. Neem een verstandige
beslissing en abonneer u nu op
christelijke leesmap De Bundel

Deze leesmap bevat o.a. de volgende
bladen: Terdege, GezinsGids, Bimbam,
Catechisant, Daniel, Gezond nu,
Vorsten, en nog meer...

Als u nu lid wordt ontvangt u een
mooie cd cadeau!

U kunt kiezen uit de volgende
leesmappen:

Nieuwe map	€ 18,50
1 maand oud	€ 15,40
2 maanden oud	€ 13,40
3 maanden oud	€ 11,40
4 maanden oud	€ 10,40
5 maanden oud	€ 9,40
houdmap (6 mnd oud)	€ 9,50

Bel vandaag nog met 0180 - 55 41 87
of fax naar 0180 - 55 40 78.
Schrijven kan natuurlijk ook:
Chr. leesmap De Bundel, Allegro12,
2925 BD Krimpen a/d IJssel

DE BUNDEL
CHRISTELIJKE LEESMAP

Bel vandaag ! 0180 - 55 41 87

Geen idee prijzen zijn per maand. U gaat een abonnement aan voor minimaal 1 jaar! De leesmap wordt iedere maand
bij u omgewisseld. Wij bezorgen door geheel Nederland behalve in de provincies Groningen, Friesland en Limburg.